

မြန်မာစကားထာနှင့်ရခိုင်ပန်းဂှက် (စကားထာ) တို့၏အနက်အဓိပ္ပာယ် နှိုင်းယှဉ်ခြင်း

သီရိတင်^၁

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဂှက်(စကားထာ)တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်တို့ကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာထားသည့် စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဂှက် (စကားထာ)တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်များကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာတင်ပြရာတွင် အတ္ထုဗေဒပညာရပ်၏နည်းနာများကို အခြေခံ၍ လေ့လာဖော်ထုတ်ထားပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင်မြန်မာနှင့်ရခိုင်တူညီသော စကားထာ (ပန်းဂှက်)များ၊ မြန်မာနှင့်ရခိုင်ဆင်တူယိုးမှားသော စကားထာ(ပန်းဂှက်)များ၊ မြန်မာနှင့်ရခိုင်ကွဲပြားသော စကားထာ(ပန်းဂှက်)များဟူ၍ ခွဲခြားကာလေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ဤကဲ့သို့လေ့လာခြင်းအားဖြင့် တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်လုနီးပါးဖြစ်နေသော မြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဂှက်များကို ထိန်းသိမ်းရာရောက်သကဲ့သို့ မြန်မာနှင့်ရခိုင်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်တူညီမှု၊ ကွဲပြားမှု တို့ကိုလည်း သိရှိလာမည်ဖြစ်ပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ - စကားထာ၊ ပန်းဂှက်၊ အတ္ထုဗေဒ၊ တူညီမှု၊ ကွဲပြားမှု။

နိဒါန်း

မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ရိုးရာဓလေ့ယဉ်ကျေးမှုများတွင် စကားထာဂှက်ခြင်းသည်လည်း တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာတွင်စကားထာဂှက်ခြင်းကို ရှေးအခါက ရွှေနန်းတော်ထဲနှင့် ကျေးလက်တောရွာများတွင် ဂှက်ဆိုသော အလေ့ရှိခဲ့သည်ဟုသိရှိရပါသည်။ ထို့အတူရခိုင်လူမျိုးတို့တွင်လည်း ပန်းဂှက်ကစားခြင်းကို ဝေသာလီကျောက် လှေခါးခေတ်မှစခဲ့သည်ဟု သိရှိရပါသည်။ ထိုအချိန်မှစခဲ့သော ပန်းဂှက် (စကားထာဂှက်)ခြင်းကစားနည်းသည် မြန်မာနှင့်ရခိုင်တို့၏ ဓလေ့ရိုးရာကစား နည်းတစ်မျိုးဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ သို့သော်ယခုအချိန်တွင် ထိုဓလေ့သည် ပျောက်ကွယ်လုနီးပါးဖြစ်နေပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဂှက်များကို နောင်လာနောက်သား မျိုးဆက်သစ်များသိရှိစေရန်ရည်ရွယ်၍ လေ့လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာရာတွင် စကားထာ(ပန်းဂှက်)ဟူသည်၊ မြန်မာနှင့်ရခိုင်တူညီသော စကားထာ(ပန်းဂှက်)များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်၊ မြန်မာနှင့်ရခိုင် ဆင်တူ ယိုးမှားသော စကားထာ(ပန်းဂှက်)များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်နှင့် မြန်မာနှင့်ရခိုင် ကွဲပြားသောစကားထာ(ပန်းဂှက်)များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အတ္ထုဗေဒရှုထောင့်မှလေ့လာတင်ပြ ထားပါသည်။ ဤစာတမ်းကို လေ့လာသောအခါ သုတေသနမေးခွန်းအနေဖြင့်

၁။ စကားထာ (ပန်းဂှက်)များတွင် မည်သို့အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှိသနည်း။

၂။ မြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဂှက်များသည် တူညီမှု၊ ကွဲပြားမှုမည်မျှရှိသနည်း။

၃။ မြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဂှက်များသည် မည်သို့အနက်အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူသနည်း။

^၁ မြန်မာစာဌာန၊ ပဲခူးတက္ကသိုလ်

စာပေလေ့လာတွေ့ရှိချက်

စကားထာများနှင့်ပတ်သက်၍ ရှေ့တွင်လေ့လာခဲ့ကြသူများ၏ အကြောင်းအရာအချက် (ပန်းဂုက်) အလက်များကို အောက်ပါအတိုင်း အကျဉ်းမျှတင်ပြပါမည်။

ကောင်းပြည့်စုံ၏ “မြန်မာ့ဓလေ့ရိုးရာစကားထာများနှင့် စကားလိမ်ညာဏ်စမ်းအဖြေများ” (၂၀၁၈) စာအုပ်တွင် မြန်မာ့ရိုးရာစကားထာများ၊ သင်္ချာစကားထာများ၊ စကားဂုက်များ၊ တိုင်းရင်းသားရိုးရာ စကားထာများ၊ စကားလိမ်နှင့်ညာဏ်စမ်းများဟူ၍ အပိုင်း(၅)ပိုင်းခွဲကာ ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါ သည်။ အပိုင်း (၄)ဖြစ်သော တိုင်းရင်းသားရိုးရာစကားထာများအပိုင်းတွင် ရခိုင်ပန်းဂုက်နှင့်ပတ်သက်၍ အနည်းငယ်တွေ့ရပါသည်။ သို့သော် ရခိုင်ပန်းဂုက်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ပြရေးဖွဲ့ ထားခြင်းမဟုတ်ဘဲ ပန်းဂုက်အမေး နှင့်အဖြေကိုသာ ရေးဖွဲ့ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ကြည်ဦး၏ “မြန်မာ့ရိုးရာစကားထာများ” (၂၀၁၇)စာအုပ်တွင် စကားထာများ၊ စကားလိမ်များ၊ စကားဂုက်များ၊ သင်္ချာစကားထာများ၊ ပုစ္ဆာစကားထာများ၊ ပုံပြင်စကားထာများ၊ အဖြေများဟူ၍ ခွဲခြား ကာဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ဦးစက္ကိန္ဒနှင့် မာန်အောင်ဝီယတို့၏ “ရခိုင်ယဉ်ကျေးမှုများ”(၁၉၆၉)စာအုပ်တွင် ရခိုင်ပန်းဂုက် တစ်ခုတည်းကိုသာ ရေးသားထားခြင်းမဟုတ်ဘဲ ရခိုင်စည်၊ ရခိုင်သာခြင်း၊ ရခိုင်မျိုးဆက် ရာဇဝင်စသည့် အကြောင်းအရာမျိုးစုံကို ရေးသားထားပါသည်။ ရခိုင်ပန်းဂုက်များကို အခန်းငယ် တစ်ခန်းအနေဖြင့်သာ ဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့အပြင်ပန်းဂုက် အမျိုးအစားကိုလည်း ခွဲခြားမဖော်ပြထားပေ။ ဤစာအုပ်တွင် ပန်းဂုက်(၆၄)ခုကို အမျိုးအစားမခွဲ၊ အဓိပ္ပာယ်မဖွင့်ဆိုထားဘဲ အမေးနှင့်အဖြေကို သာဖော်ပြထား သည်ကိုတွေ့ရပါသည်။

အသျှင်ဓမ္မဝီယ၏ “ရခိုင်ပန်းဂုက်နန္ဒသုတရတနာများ” (၂၀၁၅)စာအုပ်တွင်လည်း ရခိုင်ပန်းဂုက် တစ်မျိုးတည်းကိုသာ ရေးဖွဲ့ထားခြင်းမဟုတ်ပေ။ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ဖြစ်တော်စဉ် ဗုဒ္ဓဝင်အကြောင်းများ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့်သက်ဆိုင်သောအကြောင်းများ၊ မင်္ဂလာကဗျာများအကြောင်း နှင့်ရခိုင်သမိုင်းဗဟုသုတများ ကိုပါရေးသားထားပါသည်။ ရခိုင်ပန်းဂုက်များကို ပန်းဂုက်ရိုးရိုး၊ ဇမ်း-ကပ်-ပန်း၊ သင်္ချာပန်းဂုက်၊ အမေး ပုစ္ဆာပန်းဂုက်ဟူ၍ အမျိုးအစား(၄)မျိုး ခွဲကာဖော်ပြထားပါသည်။ ပန်းဂုက်ရိုးရိုး(၁၈၉)ခု၊ ဇမ်းကပ်ပန်း (၄၃)ခု၊ သင်္ချာပန်းဂုက်(၁၂)ခု၊ အမေးပုစ္ဆာပန်းဂုက်(၆)ခု တို့ကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ပန်းဂုက်များကို ဖော်ပြသောအခါတွင်လည်း အကွာရာစဉ်အလိုက် ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရသော်လည်း ပန်းဂုက်များ ၏အဓိပ္ပာယ်ကိုမူ ရှင်းလင်းမဖော်ပြထားပေ။ ပန်းဂုက်အမေးနှင့်အဖြေလောက်သာ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ဆရာမောင်ဗသိန်း၏ “ရခိုင်ဘာသာစကားနန္ဒ အပြောအခြံခံ ရခိုင်အရိုးအသား”(၂၀၁၇)စာအုပ် တွင် ရခိုင်ပန်းဂုက် တစ်မျိုးတည်းကို ရေးဖွဲ့ထားခြင်း မဟုတ်ဘဲ ရခိုင်ဘာသာစကား အကြောင်းများနှင့် ရခိုင်ရိုးရာဓလေ့များကိုပါ ရေးသားထားပါသည်။ ရခိုင်ပန်းဂုက်အကြောင်းကိုမူ ရခိုင်ရိုးရာဓလေ့ခေါင်းစဉ် အောက်၌ အခန်းခွဲငယ်အနေဖြင့်သာ ဖော်ပြထားပါသည်။ ရခိုင်ပန်းဂုက်အကြောင်းကို ရေးသားဖော်ပြရာ ၌ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ စစ်တွေခရိုင်၊ပေါက်တောမြို့နယ်မှ ပန်းဂုက်များကိုသာစုစည်း ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်ပါ

သည်။ ပန်းဝှက်အမျိုးအစားကိုမူ ပန်းဝှက်ရိုးရိုး၊ ဇမ်း-ကပ်-ပန်း၊ သင်္ချာပန်းဝှက် ဟူ၍အမျိုးအစား(၃)မျိုးခွဲကာဖော်ပြထားပါသည်။ ဤစာအုပ်တွင် ပန်းဝှက်ရိုးရိုး(၁၁၄)ခု၊ ဇမ်း-ကပ်-ပန်း(၁၆)ခု၊ သင်္ချာပန်းဝှက်(၇)ခု တို့ကိုဖော်ပြထားပါသည်။ သို့သော်ပန်းဝှက်များ၏ အဓိပ္ပာယ်များကိုမူ ရှင်းလင်းမဖော်ပြထားဘဲ ပန်းဝှက် အမေးနှင့်အဖြေ တို့ကိုသာဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ယုဇန(ကျောက်ဖြူ)၏ “ဓလေ့ရိုးရာရမ္မာဝတီရခိုင် သဘာဝဇမ်းကဗျာ” (၂၀၂၃)စာအုပ်တွင် ရခိုင်ဇမ်းကဗျာ တစ်ခုချင်းစီ၏ ခက်ဆစ်အဓိပ္ပာယ်နှင့် ဇမ်းကဗျာ၏ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်တို့ကို ပြည့်စုံစွာဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ဒေါက်တာစမ်းကေသီအောင်၏ “ရခိုင်ကျေးလက်ရိုးရာ ပန်းဝှက်ကစားနည်း တေးကဗျာများ” ၂၀၁၆၊ ဇွန်လ။ Myanmar Academy of Arts and Science)စာတမ်းသည် ဝိဇ္ဇာသိပ္ပံ စာတမ်း ဖတ်ပွဲတွင် ဖတ်ကြားတင်သွင်းထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် ရခိုင်ပန်းဝှက်တမ်း ကစားနည်းများ ထဲမှ ကျေးလက်ရိုးရာပန်းဝှက်ကစားနည်း တေးကဗျာတစ်မျိုးကိုသာ စာပေရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

မတင်တင်နု၏“ရခိုင်ပန်းဝှက်(စကားထာ)များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်သဘောလေ့လာချက်” (၂၀၂၃၊ ဒီဇင်ဘာလ၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်) ကျမ်းသည် ပါရဂူဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းထားသောကျမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤကျမ်းတွင်ရခိုင်ပန်းဝှက်များကို အတ္ထုဗေဒရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

အထက်ဖော်ပြပါစကားထာ (ပန်းဝှက်)များနှင့်ပတ်သက်သော စာအုပ်၊ စာတမ်း၊ ကျမ်းများသည် မြန်မာစကားထာများအကြောင်း၊ ပန်းဝှက်များအကြောင်းတို့ကိုသာ လေ့လာဖော်ပြထားပြီး မြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဝှက်များကို နှိုင်းယှဉ်ကာလေ့လာ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိသေးသောကြောင့် ဤ “မြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဝှက်(စကားထာ)တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်နှိုင်းယှဉ်ခြင်း” စာတမ်းကို ပြုစုရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

နည်းနာ

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဝှက်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာသောအခါ ဘာသာစကားနယ်ပယ်ဖြစ်သော အတ္ထုဗေဒပညာရပ်၏ အနက်သဘောဖြင့် လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ထိုရခိုင်ပန်းဝှက်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်များကို သိရှိရန်အတွက် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် ဆရာမ များနှင့် အသိမိတ်ဆွေတချို့ကိုကွင်းဆင်း၍ တွေ့ဆုံမေးမြန်း လေ့လာခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ဆွေးနွေး မေးမြန်းခဲ့သော အကြောင်းအရာ အချက်အလက်အချို့ကို ထည့်သွင်းရေးသား ထားသည့်အပြင် အသျှင်ဓမ္မပီယ၏ “ရခိုင်ပန်းဝှက်နန္ဒသုတရတနာများ”စာအုပ်နှင့် ဆရာမောင်ဗသိန်း၏ “ရခိုင်ဘာသာစကားနန္ဒ အပြောအခြံခံ ရခိုင်အရိုးအသား” စာအုပ်တို့မှလည်း ကောက်ယူထည့်သွင်း ရေးသားထားပါသည်။

စကားထာ (ပန်းဝှက်)ဟူသည်

စကားထာဟူသောဝေါဟာရကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင် “အနက်အဓိပ္ပာယ်မြှုပ်ထားသော ဉာဏ်စမ်းစကား။ ပဟေဠိ” (မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၃၊ ၇၉-၈၀)ဟု အနက်ဖွင့်ထားပါသည်။ မြန်မာ့စွယ်စုံ

ကျမ်းအတွဲ(၃)တွင် “စကား၏အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ကွယ်ဝှက်၍ ပုစ္ဆာထုတ်ခြင်း” (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ ၁၉၅၆၊ ၂၉၅) ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မြန်မာ့ရိုးရာစကားထာများတွင် “စကား+အတ္ထ=စကတ္ထမှ တစ်ဆင့် စကားထာဖြစ်လာကြောင်း ဆိုကြပါသည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာစကား၏အနက်” (ကြည်ဦး၊ ၁၉၉၆၊ ၂၃၁) ဟုဆိုပါသည်။

ဒေးဗစ်ခရစ္စတယ်ကမူ စကားထာ၏သဘာဝကို “စကားထာများသည် အဖြေရှာရခက်ခဲစေရန် ရည်ရွယ်၍ ပြောကြားသော ရှေးရိုးစဉ်လာ စကားခွန်းများ ဖြစ်ကြပါသည်။ အရာဝတ္ထုများ၊ တိရစ္ဆာန်များ၊ လူများနှင့် အဖြစ်အပျက်များကို အခြားအရာများဟူ၍ ထင်ရစေရန်ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ စကားထာ နားထောင်သူ၏တာဝန်မှာ အဓိပ္ပာယ်ထွေပြားမှုကိုရှင်း၍မှန်ကန်စွာ အဖြေထုတ်နိုင်ရန် ကြိုးစားရခြင်း ဖြစ်သည်။” (Crystal, 1996, 63) စသည်ဖြင့် စကားထာ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အမျိုးမျိုးဖွင့်ဆိုကြပါ သည်။

ပန်းဝှက်ဟူသောဝေါဟာရနှင့်ပတ်သက်၍ အသျှင်ဝါသဝပြုစုသော ရခိုင်ဝေါဟာရ အဘိဓာန် အတွဲ(၁)တွင် “တစ်ဖက်သား၏ညာဏ်ကိုစမ်းလိုသောကြောင့် အဖြေဖော်ပေးရန်အလို့ငှာ လျှို့ချက် ကွယ်ဝှက်သောစကားဖြင့်မေးသည်။ စကားထာဝှက်သည်။” (ဝါသဝ၊ အသျှင်၊ ၂၀၁၄၊ ၃၇) ဟူ၍ လည်းကောင်း အသျှင်ဓမ္မဝိယကလည်း ရခိုင်ပန်းဝှက်နံနံသုတရတနာများ စာအုပ်တွင် “ရခိုင်ပန်း ဝှက်တမ်းညာဏ်စမ်းကစားခြင်းကို မြန်မာတွင်စကားထာဟု ခေါ်ပါသည်။ ပါဠိတွင်ပဟေဠိဟုခေါ်ပါ သည်။” (ဓမ္မဝိယ၊ အသျှင်၊ ၂၀၁၅၊ ၁၅) စသည်ဖြင့်ပန်းဝှက်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အမျိုးမျိုးဖွင့်ဆို ကြပါ သည်။

ဤအဆိုအမိန့်များကိုဆက်စပ်၍ စကားထာ(ပန်းဝှက်)၏အနက်ကို ကောက်ချက်ချရသော် စကားထာဟူသည် ဖြေဆိုရန်စကားတစ်ခုအတွက် ထိုစကား၏အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ကွယ်ဝှက်၍ ပုစ္ဆာ ထုတ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည် ဟုဆိုရပေမည်။ ဤကဲ့သို့ပုစ္ဆာထုတ်ခြင်းကို စကားဝှက်သည်ဟုခေါ်သည်။ တစ်ဦး တစ်ယောက်ကစကားဝှက်သည်ကို မဖြေနိုင်လျှင် ညာဏ်ပူဇော်ခအဖြစ် ပန်းပေးရပါသည်။ ထိုသို့ ပန်းပေး ပြီးမှ ဖော်ရသောကြောင့် ရခိုင်ဒေသတွင်ပန်းဝှက်ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ စကားထာ(ပန်းဝှက်) ခြင်း ဟူသည် ဝှက်သူကဖြေသူ၏ စိတ်ကိုယောင်ဝါးဝါး ဖြစ်အောင်လည်းကောင်း၊ ခန့်မှန်း၍ရအောင် သဲလွန်စပေး၍လည်းကောင်း၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်တူချင်းကို ကွယ်ဝှက်၍ ပုစ္ဆာထုတ်ခြင်းဖြစ်ပါ သည်။

မြန်မာစကားထာနှင့်ရခိုင်ပန်းဝှက်နှိုင်းယှဉ်ခြင်း

မြန်မာစကားထာနှင့်ရခိုင်ပန်းဝှက်များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုနှိုင်းယှဉ် လေ့လာသောအခါ မြန်မာ နှင့်ရခိုင်တူညီသော စကားထာ(ပန်းဝှက်)များ၊ မြန်မာနှင့်ရခိုင် ဆင်တူယိုးမှားမှုရှိသော စကားထာ (ပန်းဝှက်)များနှင့် မြန်မာနှင့်ရခိုင်ကွဲပြားသော စကားထာ(ပန်းဝှက်)များအကြောင်းကို လေ့လာတင်ပြ မည်ဖြစ်ပါသည်။

တူညီမှုရှိသောမြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဝှက်များ

တူညီမှုရှိသော မြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဝှက်ဟူသည် စကားထာဝှက်ဆိုရာတွင် အမေးနှင့် အဖြေတို့၏အနက်ကောက်ယူပုံ၊ အနက်ဖော်ထုတ်ပုံ၊ တင်စားပုံစသည့်တူညီမှုရှိခြင်းကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါ သည်။

တစ်နှစ်တစ်ခါ၊ ပေါ်လို့လာ၊ ရာဇာမင်းလောင်း၊ ထီးဖြူဆောင်း။ (မြန်မာ)

တနှစ်တခါ၊ ပေါ်လို့လာ၊ ငါလေးမင်းလောင်း၊ ထီးဖြူဆောင်း။ (ရခိုင်)

အဖြေမို့ -

ဤ “တနှစ်တခါ၊ ပေါ်လို့လာ၊ ငါလေးမင်းလောင်း၊ ထီးဖြူဆောင်း” ဟူသည့် စကားထာ (ပန်းဂှက်)သည် တစ်နှစ်မှတစ်ခါသာပေါ်တတ်ပြီး မင်းလောင်းတို့ဆောင်းသော ထီးဖြူကဲ့သို့သော အရာကို ဆိုလိုပါသည်။

ဤစကားထာ(ပန်းဂှက်)၏ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်မှာ မင်းလောင်းတို့ဆောင်းသော ထီးဖြူကဲ့သို့ ပုံသဏ္ဌာန်ဆိုပြီး တစ်နှစ်မှတစ်ခါသာ ပေါ်တတ်သောအရာကို အနက်ဖော်ပါဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ စကားထာ (ပန်းဂှက်)၏ အဖြေမှာ “မို့” ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မို့သည်တစ်နှစ်မှ တစ်ခါသာပေါ်တတ် သောအရာဖြစ်သည့်အပြင်မို့၏ ပုံသဏ္ဌာန်သည် ထီး၏ပုံသဏ္ဌာန်နှင့်တူညီနေ ပြီး မို့၏အရောင်သည် မင်းနှင့်မင်းလောင်းများအသုံးပြုသော နန်းတွင်းသုံးထီးအရောင် ဖြစ်သော အဖြူ ရောင်နှင့်တူနေသော ကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင်ဤစကားထာ(ပန်းဂှက်)မှ “တစ်နှစ်တစ်ခါ၊ ပေါ်လို့လာ” ဟူသည်တစ်နှစ် လျှင်တစ်ကြိမ်တစ်ခါသာ ပေါ်တတ်သည့်မို့၏ သဘာဝ(တစ်နည်းအား ဖြင့်မိုးရွာသွန်းမှ ပေါ်တတ် သောမို့၏သဘာဝ)နှင့် သဲလွန်စပေးထားခြင်းဖြစ်ပြီး မို့၏ပုံစံကို “ထီး” ဟူ၍ထီး၏ ပုံစံနှင့်သဲလွန်စ ပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့အတူမို့သည် အဖြူရောင်ရှိကြောင်းကို “ဖြူ” ဟူသော အရောင်ပြစကားနှင့် သဲလွန်စပေးထားပြီး မို့သည်အမြဲတမ်း မထွက်တတ်ပုံကိုမင်းလောင်း၏ သဘာဝနှင့် သဲလွန်စပေးထား ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့မင်းနှင့်မင်းလောင်းများအသုံးပြုသော ထီးနန်းသုံးထီးဖြူနှင့် အရောင်အဆင်း သာမက ပုံသဏ္ဌာန်ပါတူသောမို့နှင့် တင်စားဆက်စပ်ကာ ပန်းဂှက်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော မြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဂှက်တို့သည် တူညီမှုရှိသော စကားထာ (ပန်းဂှက်) ဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မို့၏ပုံသဏ္ဌာန်နှင့် အရောင်အဆင်း၊ မို့ထွက်ပေါ်ချိန်ကာလတို့ကို မင်းလောင်းဆောင်းသောထီးဖြူ၊ မင်းလောင်းပေါ်ထွက်ချိန် ကာလတို့ဖြင့် တင်စားထားသည်မှာ တူညီနေကြောင်းတွေ့ရသည်။ “မင်းလောင်း” ဟူသောအသုံးတွင် မြန်မာက ပိုလေးနက်စေလိုဟန်ဖြင့် ပါဠိအသုံး “ရာဇာမင်းလောင်း”ဟူ၍ အသုံးပြုထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထိုသို့စကားလုံးအသုံးအနှုန်းနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူပုံတို့ တူညီမှုများစွာရှိသောကြောင့် ဤ မြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဂှက်တို့ကို တူညီမှုရှိသော စကားထာ(ပန်းဂှက်)ဟု ဆိုလိုရခြင်းဖြစ်ပါ သည်။

ငမည်းဖင်၊ ငနီလျက်။ (မြန်မာ)

ငမဲဖင်၊ ငနီယက်။(ရခိုင်)

အဖြေ - အိုးနဲမီး (အိုး၊ မီးနန့်ချက်)

ဤ “ငမဲဖင်၊ ငနီယက်” ဟူသော စကားထာ (ပန်းဂှက်)၏ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်မှာ အမည်းရောင် အရာကို အနီရောင်ကလာထိခြင်းကို အနက်ဖော်ပါဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤစကားထာ (ပန်းဂှက်) ၏ အဖြေမှာ “အိုး၊ မီး” (ထင်းမီးနှင့်ချက်ခြင်း) ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရှေးမြန်မာနှင့်ရခိုင်

လူမျိုးတို့သည် ထမင်းချက်သောအခါ ထင်းမီးဖြင့်ချက်ကြသောကြောင့် ဖြစ်ပါ သည်။ ထိုသို့ထင်းမီးဖြင့် ချက်သောအခါ အိုးဖင်များသည် မည်းသွားတတ်ပါသည်။ ဤသည်ကို ပန်းဝှက်အမေးတွင် “ငမဲဖင်” ဟူ၍ မည်းနေသောဖင်နှင့် တင်စား၍လည်းကောင်း၊ အနီရောင် မီးတောက်ကို “ငနီ” ဟူ၍အနီရောင်နှင့် အရောင်တူချင်း တင်စား၍လည်းကောင်း၊ မီးများအိုးနှင့် ထိကပ်နေခြင်းကို“လျက်”ဟူ၍ လှုပ်ရှားထိကပ် နေပုံနှင့်တင်စား၍လည်းကောင်း ပန်းဝှက်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့အမည်းရောင်အိုးဖင်၊ အနီရောင် မီးတောက်၊ မီးနှင့်အိုးဖင်ထိကပ်ခြင်းဟူသော အိုးနှင့်မီးတို့၏ဂုဏ်ရည်တို့ကို “ငမဲဖင်၊ ငနီယက်” ဟူသော စကားလုံးတို့၏ ဂုဏ်ရည်နှင့် ရည်ညွှန်းပြီး ပန်းဝှက်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော မြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဝှက်တို့သည် တူညီမှုရှိသော စကားထာ (ပန်းဝှက်)ဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်အိုးဖင်ကို “ငမည်း”၊ မီးတောက်ကို “ငနီ”၊ မီးနှင့်အိုးထိကပ်ခြင်းကို “လျက်” ဟူသော စကားလုံးအသုံးတို့ကို မြန်မာ စကားထာနှင့် ရခိုင် ပန်းဝှက် နှစ်မျိုးလုံးတွင်သုံးထားသည့်အပြင် အနက်အဓိပ္ပာယ် ကောက်ယူပုံပါ တူညီမှုရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ စကားလုံးအသုံးအနှုန်းများနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်တို့ တူညီမှုများစွာရှိသောကြောင့် ဤမြန်မာ စကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဝှက်တို့ကို တူညီမှုရှိသောစကားထာ (ပန်းဝှက်)ဟု ဆိုလိုရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ငါးယောက်ကသယ်၊ သုံးဆယ်ကထောင်း၊ ဖျာကြီးနဲ့လိပ်၊ ဂျီထဲကိုသွင်း။ (မြန်မာ)

ငါးယောက်ကသယ်၊ သုံးဆယ်ကဖိနင်း၊ ဖျာလိပ်နန့်လိပ်၊ ကျီထဲကိုသွင်း။ (ရခိုင်)

အဖြေ - ထမင်းစားခြင်း (လက်၊ သွား၊ ထမင်းမျိုချ)

ဤမြန်မာစကားထာတွင်“ငါးယောက်ကသယ်၊ သုံးဆယ်ကထောင်း၊ ဖျာကြီးနဲ့လိပ်၊ ကျီထဲကို သွင်း” နှင့်ရခိုင်ပန်းဝှက်တွင် “ငါးယောက်ကသယ်၊ သုံးဆယ်ကဖိနင်း၊ ဖျာလိပ်နန့်လိပ်၊ ကျီထဲကိုသွင်း” ဟူသော စကားထာ(ပန်းဝှက်)သည် ငါးယောက်ကသယ်လာပြီး သုံးဆယ်ကထောင်း/ဖိနင်းကာ ဖျာကြီး နှင့်လိပ်၍ ဂျီထဲ/ကျီ ထဲသွင်းခြင်းကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဤစကားထာ (ပန်းဝှက်)၏ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်မှာ ငါးယောက်ကသယ်လာ၍သုံးဆယ်က ထောင်း/ဖိနင်းပြီး ဖျာနှင့်လိပ်ကာ ဂျီ/ကျီထဲသို့သွင်းလိုက်သောအရာကို အနက်ဖော်ပါဟုဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။ ဤစကားထာ (ပန်းဝှက်)၏အဖြေမှာ “ထမင်းစားခြင်း” (လက်၊သွား၊ထမင်းမျိုချ)တို့ ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထမင်းစားသောအခါ ထမင်းလုပ်ကို လက်ငါးချောင်းနှင့် သယ်လာပြီးသွား သုံးဆယ်ဖြင့်ဝါးကာ လျှာနှင့်လိပ်၍ ဝမ်းထဲရောက်အောင် မျိုချရသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ဤစကားထာ(ပန်းဝှက်)တွင် လက်ချောင်းငါးချောင်းကို “ငါးယောက်” ဟူ၍ လူငါးယောက်နှင့် အရေအတွက်တူချင်း တင်စား၍လည်းကောင်း၊ လူတစ်ယောက်တွင် သွားသုံးဆယ်ရှိပုံကို “သုံးဆယ်” ဟူ၍ အရေအတွက်တူချင်း တင်စား၍လည်းကောင်း၊ ထမင်းစားသောအခါ ကြေညက်စေရန်သွားဖြင့် ဝါးစားပုံကို မြန်မာက“ထောင်း”၊ရခိုင်က“ဖိနင်း”ဟူ၍ ကြေညက်အောင်လုပ်ခြင်းဟူသော အနက်နှင့် အနက်တူချင်း တင်စား၍လည်းကောင်း၊ ထမင်းကိုဝမ်းထဲရောက်အောင်အတွက် လျှာနှင့်လိပ်ကာ မျိုချစားသောက်ပုံကို “ဖျာလိပ်နန့်လိပ်၊ ကျီထဲကိုသွင်း” ဟူ၍ ရခိုင်ကဖွဲ့ပြီး၊ မြန်မာက “ဖျာကြီးနဲ့လိပ်၊

ဂူကြီးထဲသွင်း” ဟူ၍ ပုံသဏ္ဌာန်တူ၊ အနက်တူသောစကားလုံးများနှင့် တင်စား၍လည်းကောင်း သုံးနှုန်း ရေးသားသည်။ ထိုသို့ “လက် ငါးချောင်း”ကို “လူငါးယောက်”၊ “သွားသုံးဆယ်”ကို “သုံးဆယ်” ဟူ၍ အရေအတွက်တူချင်း ဆက်စပ်၍လည်းကောင်း၊ “ထမင်းစားခြင်း” ကို “ထောင်း/ဖိနင်း”ဟူ၍ အနက် တူချင်းဆက်စပ်၍ လည်းကောင်း၊ “လျှာ”ကို “ဖျာ”၊ “ဝမ်းဗိုက်”ကို “ဂူ/ကျီ”ဟူ၍ ပုံသဏ္ဌာန် တူချင်းတို့ကိုဆက်စပ်၍ လည်းကောင်း ပန်းဝှက်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင် ရခိုင်ပန်းဝှက်တွင် သုံးထားသော “ဖိနင်း”၊ “ဖျာလိပ်”၊ “နန့်”၊ “ကျီ” ဟူသောစကားလုံး တို့သည် ရခိုင်လူမျိုးတို့သုံးသော ဒေသလေသံကိုဖော်ပြနေသော စကားလုံးများ အဖြစ် တွေ့ရပါသည်။ ရခိုင်လူမျိုးတို့သည် “ဖိနင်း”ကို လုံးတွဲကြိယာအနေဖြင့်သုံးသကဲ့သို့ “ဖိသည်”၊ “နင်းသည်”ဟူ၍ လုံးချင်း ကြိယာ အနေဖြင့်လည်းသုံးပါသည်။ “ဖျာလိပ်”နှင့် “ကျီ”ကိုနာမ်အနေဖြင့် သုံးပြီး “နန့်”ကို သမ္ပန္နအနေ ဖြင့်သုံးပါသည်။ ထိုသို့ “ဖိနင်း”၊ “ဖျာလိပ်”၊ “နန့်”၊ “ကျီ” ဟူသော စကားလုံးတို့က ရခိုင် ဒေသလူမှုအသုံး နှင့်နေ့စဉ်စားသောက်မှုပုံစံကို ဖော်ပြနေသော လူမှုအသုံးဖြစ်သောကြောင့် ဤပန်းဝှက်ကို လူမှု အခြေအနေပြအနက်ရှိသောပန်းဝှက်ဟု ဆိုလိုရခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။ “ဝမ်းဗိုက်”ကို မြန်မာက “ဂူကြီး”၊ ရခိုင်က “ကျီ” ဟူ၍တင်စားပုံချင်း၊ ထမင်းကိုသွားဖြင့် ဝါးစားပုံကို မြန်မာက “သုံးဆယ် ကထောင်း”၊ ရခိုင်က “သုံးဆယ်ကဖိနင်း” ဟူ၍တင်စားပုံချင်း အနည်းငယ်သာကွဲပြားသည်ကို တွေ့ရသည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော မြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဝှက်တို့သည် တူညီမှုရှိသော စကားထာ (ပန်းဝှက်) ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် “လူငါးယောက်၊ သုံးဆယ်၊ ဖျာ၊ ဂူ/ကျီ” ဟူသော နာမ်အသုံးများ၊ “သယ်၊ ထောင်း/ဖိနင်း၊ လိပ်၊ သွင်း” ဟူသောကြိယာအသုံးများမှာ တူညီသည့်အပြင် အနက်အဓိပ္ပာယ်ပါတူညီမှုရှိသောကြောင့် ဤမြန်မာစကားထာနှင့်ရခိုင်ပန်းဝှက်တို့ကို တူညီမှုရှိသော စကားထာ(ပန်းဝှက်)ဟု ဆိုလိုရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဆင်တူယိုးမှားမှုရှိသော မြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဝှက်များ

ဆင်တူယိုးမှားမှုရှိသော မြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဝှက်များဟူသည် စကားထာဝှက်ရာတွင် အနည်းငယ်ကွဲလွဲခြင်းကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

နွားမတစ်ရာ၊ ရေဆင်းလာ၊ ခြေရာလည်းပျောက်၊ ရေလည်းနောက်။ (မြန်မာ)

ဆင်ပြောင်ကြီးငါးရာ၊ ရီသောက်လာ၊ ခြံရာလေးပျောက်၊ ရီလေးနောက်။ (ရခိုင်)

အဖြေ- ဆန်ဆေးရည် /ဆန်ဆေးခြင်း

ဤ “နွားမတစ်ရာ၊ ရေဆင်းလာ၊ ခြေရာလည်းပျောက်၊ ရေလည်းနောက်” ဟူသော မြန်မာ စကားထာ၏ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်မှာ နွားမတစ်ရာသည် ရေသောက်ရန်ဆင်းလာသောအခါ ရေနောက် သွားပြီး ခြေရာလည်း ပျောက်သွားခြင်းကိုဖော်ပါဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာစကားထာတွင် ဆန်ဆေးသောလက်ဆယ်ချောင်းကို “နွားမတစ်ရာ” ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ လက်ဆယ်ချောင်းဖြင့်ဆန်ဆေးခြင်းကို “ရေဆင်းလာ”ဟူ၍လည်းကောင်း သဲလွန်စပေးထားပြီး ဝှက်ဆို ထားပါသည်။ ထိုသို့လက်ဆယ်ချောင်းဖြင့်ဆန်ဆေးလိုက်သောအခါ ရေနောက်ကျသွားခြင်းကို “ခြေရာ

လည်းပျောက်၊ ရေလည်းနောက်” ဟူ၍ဂုဏ်ရည်တူချင်း တင်စားဆက်စပ်ကာ ပန်းဝှက်ထားခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဤပန်းဝှက်ကို ဂုဏ်ရည်တူသော ပန်းဝှက်ဟု ဆိုလိုရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤ “ဆင်ပြောင်ကြီးငါးရာ၊ ရီသောက်လာ၊ ခြံရာလေးပျောက်၊ ရီလေးနောက်” ဟူသော ရခိုင် ပန်းဝှက်(စကားထာ)သည် ဆင်ပြောင်ကြီးငါးရာ ရေသောက်ရန်ဆင်းလာသောအခါ ရေနောက်သွားပြီး ခြေရာလည်း ပျောက်သွားခြင်းကိုဖော်ပါဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဤရခိုင်ပန်းဝှက်(စကားထာ)မှ “ဆင်ပြောင်ကြီးငါးရာ”ဟူသည် သန်မာထွားကျိုင်းသော ဆင်ပြောင်ကြီးငါးရာ (သန်မာသောအရာငါးခု)ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပြီး “ရီသောက်လာ” ဟူသည် ရေသောက် ရန် ဆင်းသက်လာခြင်းကိုဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတူ “ခြံရာလေးပျောက်”ဟူသည် ခြေရာမကျန်ခြင်း ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပြီး “ရီလေးနောက်”ဟူသည် ရေနောက်ကျသွားခြင်းကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဤရခိုင်ပန်းဝှက်(စကားထာ)၏ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်မှာ ဆင်ပြောင်ကြီးငါးရာသည် ရေသောက် ရန်အတွက် ရေရှိသောနေရာသို့ဆင်းသက်လာသည်။ ထိုဆင်ပြောင်ကြီးငါးရာရေထဲကို ဆင်းလိုက်သော ကြောင့် ရေသည်နောက်ကျသွားပြီး ခြေရာများပျောက်သွားသည်။ ထိုအရာကို အနက်ဖော်ပါဟု ဆိုလို ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤပန်းဝှက်(စကားထာ)၏အဖြေမှာ “ဆန်ဆေးခြင်း” ဖြစ်ပါသည်။ ဤပန်းဝှက် (စကားထာ)တွင် သန်မာသောလက်ငါးချောင်းကို “ဆင်ပြောင်ကြီးငါးရာ” ဟူ၍ သန်မာသောဆင်နှင့် ဂုဏ်ရည်တူချင်း သဲလွန်စပေးထားခြင်းဖြစ်ပြီး လက်ငါးချောင်း ဖြင့်ဆန်ဆေးခြင်းကို “ရီသောက်လာ” ဟူ၍ ရေထဲကိုရောက်လာခြင်းနှင့် ဂုဏ်ရည်တူချင်းသဲလွန်စ ပေးထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ လက်ငါး ချောင်းဖြင့် ဆန်ဆေးလိုက်သောအခါ ရေနောက်ကျသွားပြီး လက်ရာပျောက်သွားခြင်းကို “ခြံရာ ပျောက်”၊ “ရီနောက်” ဟူသောစကားနှင့် သဲလွန်စပေး ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် “လက်ငါးချောင်း” ကို “ဆင်ပြောင်ကြီးငါးရာ”နှင့် တင်စား၍လည်းကောင်း၊ “ဆန်ဆေးခြင်း”ကို “ရီသောက်လာခြင်း”နှင့် တင်စား၍လည်းကောင်း၊ “လက်ငါးချောင်းရာပျောက်ခြင်း”ကို “ခြံရာပျောက်ခြင်း” နှင့် ပုံစံတူချင်း တင်စား၍လည်းကောင်း၊ “ဆန်ဆေးရည်” ကို“ရီနောက်”ဟူ၍ နောက်ကျနေသောရေနှင့် ဂုဏ်ရည် တူချင်းတင်စားဆက်စပ်ကာ ပန်းဝှက်ထားခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ဤပန်းဝှက်ကို ဂုဏ်ရည်တူသော ပန်းဝှက်ဟု ဆိုလိုရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော မြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဝှက်တို့သည် ဆင်တူယိုးမှားမှုရှိသော စကားထာ(ပန်းဝှက်)များဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် “ဆန်ဆေးရည်”ကို စကားထာဝှက်ရာ၌ မြန်မာတွင် “နွားမတစ်ရာ၊ ရေဆင်းလာ” ဟူ၍ဖွဲ့ဆိုသည်။ ရခိုင်တွင် “ဆင်ပြောင် ကြီးငါးရာ၊ ရီသောက်လာ”ဟူ၍ဖွဲ့ဆိုသည်။ ထိုဖွဲ့ဆိုမှုသည် တူမယောင်နှင့် တင်စားချက် ကွဲပြားသော စကားထာများအဖြစ် တွေ့ရှိရပါသည်။ “ခြေရာလည်းပျောက်၊ ရေလည်း နောက်”ဟူသော အဆုံးသတ်မှာ တူညီနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုသို့တူမယောင်နှင့်ကွဲပြား ရခြင်းမှာလူမျိုးအလိုက် မိမိတို့ပတ်ဝန်းကျင် ဒေသပေါ်မူတည်၍ တင်စားချက်ကွဲပြားခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာလူမျိုးတို့သည် မြေပြန့်ဒေသတွင် နေထိုင်ကြပြီး အသုံးပြုမှုများသော နွားကိုအခြေပြု၍ စကားထာများ၊ စကားပုံများတွင် အများဆုံး အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ ရခိုင်လူမျိုးတို့သည် တောတောင်များတွင် နေထိုင်မှုများပြီး ဆင်သတ္တဝါနှင့် နီးစပ်မှုရှိ၍ တင်စားရာတွင် ဆင်ကိုအသုံးပြုကြကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ မြန်မာကဆန်ဆေးရာတွင်

လက်ဆယ်ချောင်းကိုအသုံးပြု၍ နွားတစ်ရာ၊ ရခိုင်ကလက်ငါးချောင်းကို အသုံးပြု၍ ဆင်ငါးရာစသည်ဖြင့် အရေအတွက်တင်စားချက် အနည်းငယ် ကွဲပြားသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ထိုသို့တင်စားချက်များအနည်းငယ် ကွာခြားသော်လည်း ရေသောက် ဆင်းရာတွင် ခြေရာလည်းပျောက်ပြီးရေလည်းနောက်ဟူသောအသုံးက အတူတူပင် ဖြစ်၍ တူမ ယောင်နှင့် ကွဲပြား၍ ဆင်တူ ယိုးမှားစကားထာအဖြစ် မှတ်သားရပါသည်။

ဟိုဘက်ရွာနဲ့ဒီဘက်ရွာ၊ သူနဲ့ကြည့်ရင်မြင်ရတာ။ (မြန်မာ)

အဖိုးအိမ်နန့် အဘောင်အိမ်၊ ထုတ်ချင်းပေါက်။(ရခိုင်)

အဖြေ - မီးပြောင်း /ပြောင်းကျိုင်း

ဤ “ဟိုဘက်ရွာနဲ့ဒီဘက်ရွာ၊ သူနဲ့ကြည့်ရင်မြင်ရတာ” ဟူသောမြန်မာစကားထာ၏ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ် မှာ ဟိုဘက်ရွာနှင့်ဒီဘက်ရွာကိုကြည့်၍ မြင်ရသောအရာကို ဖော်ပါဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤပန်းဝှက်(စကားထာ)တွင် “ဟိုဘက်ရွာနဲ့ဒီဘက်ရွာ”ဟူသည် ဟိုဘက်နှင့် သည်ဘက်ဆိုသော တည်နေရာကို ဆိုလိုခြင်း၊ “သူနဲ့” ဟူသည် ကြည့်၍ရသောအရာ တစ်နည်းအားဖြင့် မီးပြောင်းကို ဆိုလိုခြင်း၊ “ကြည့်ရင်မြင်ရတာ”ဟူသည် ကြည့်၍မြင်နိုင်ခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။ ဤစကားထာ၏ ဆိုလိုရင်းမှာ ဟိုဘက်နှင့်သည်ဘက်ကို မြင်နိုင်သောအရာကို အနက်ဖော်ပါဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤစကားထာ၏ အဖြေမှာ မီးပြောင်းဖြစ်ပါသည်။ မီးပြောင်းသည် ဝါးကိုအဆစ်များ၊ အဖုအထစ်များ မပါအောင်ပြုလုပ်ထားသော အရာဖြစ်ပါသည်။ ထိုမီးပြောင်းဖြင့် ဟိုဘက်သည်ဘက်ကိုကြည့်၍ မြင်ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစကားထာ၏ အဖြေကို မီးပြောင်းဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ဤစကားထာတွင်ပါသော “သူနဲ့ ကြည့်ရင်မြင်ရတာ” ဟူသောစကားလုံးသည် မီးပြောင်း၏ဂုဏ်ရည်ကို ဖော်ညွှန်းနေသော စကားဖြစ်ပါသည်။ မီးပြောင်းသည် ဟိုဘက်သည်ဘက်ကို တိုက်ရိုက်မြင်နိုင်သော ဂုဏ်ရည်ရှိပါသည်။ထို့သို့ ဤပန်းဝှက်အမေးနှင့် အဖြေတို့အနက်ချင်း ဆက်စပ်မှုရှိသောကြောင့် ဤပန်းဝှက်ကို အမေးနှင့်အဖြေ ဆက်စပ်မှုရှိသော ပန်းဝှက်ဟု ဆိုလိုရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဤ “အဖိုးအိမ်နန့်အဘောင်အိမ်၊ ထုတ်ချင်းပေါက်” ဟူသော ရခိုင်ပန်းဝှက်(စကားထာ)သည် အဘိုးအိမ်နှင့် အဘွားအိမ်ကို ထုတ်ချင်းပေါက် မြင်နိုင်သောအရာကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤပန်းဝှက်(စကားထာ)တွင်“အဖိုးအိမ်နန့်အဘောင်အိမ်”ဟူသည်ဟိုဘက်နှင့်သည်ဘက် ဟူသော တည်နေရာကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပြီး “ထုတ်ချင်းပေါက်”ဟူသည် အကာအကွယ် အတားအဆီးမရှိဘဲ တိုက်ရိုက်မြင်နိုင်သောအရာကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဤပန်းဝှက်(စကားထာ)၏ဆိုလိုရင်းမှာ ဟိုဘက်နှင့်သည်ဘက်ကို အတားအဆီးမရှိဘဲ တိုက်ရိုက် မြင်နိုင်သောအရာကို အနက်ဖော်ပါဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤပန်းဝှက်(စကားထာ) ၏အဖြေမှာ ရခိုင်လူမျိုးတို့၏ ထမင်းဟင်းချက်ပြုတ်ရာတွင် အသုံးပြုသော “ပြောင်းကျိုင်း” (မီးပြောင်း) ဖြစ်ပါသည်။ ပြောင်းကျိုင်းသည် ဝါးကိုအဆစ်များ၊ အဖုအထစ်များ မပါအောင်ပြုလုပ်ထားသော အရာဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့အဖုအထစ်များမရှိသည့်အတွက် ဟိုဘက်သည်ဘက် ကို တိုက်ရိုက်ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမြင်ရပါသည်။ ထို့ကြောင့်ဤပန်းဝှက်(စကားထာ)၏ အဖြေကို “ပြောင်းကျိုင်း” (မီးပြောင်း)ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင်ဤပန်းဝှက်တွင်ပါသော “ထုတ်ချင်းပေါက်” ဟူသောစကားလုံးသည် မီးပြောင်း၏ ပုံသဏ္ဌာန်နှင့်

ဂုဏ်ရည်ကို ဖော်ညွှန်းနေသောစကား ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် “ထုတ်ချင်းပေါက်”သည် ဟိုဘက်သည်ဘက်ကို အတားအဆီးမရှိ တိုက်ရိုက်မြင်နိုင်စွမ်းရှိခြင်းဟူသော အနက်ရိုးအဓိပ္ပာယ်ရှိသည်။ မီးပြောင်းသည် ဟိုဘက်သည်ဘက်ကို တိုက်ရိုက်မြင်နိုင်သော ဂုဏ်ရည်ရှိပါသည်။ ထိုသို့ ပန်းဝှက် (စကားထာ)မှ ထုတ်ချင်းပေါက်၏ အနက်ရိုးသည် အဖြေ“မီးပြောင်း”၏ ဂုဏ်ရည်ပြအနက်ကို ဖော်ပြ နေပါသည်။ ထို့သို့ ဤပန်းဝှက်အမေးနှင့် အဖြေတို့အနက်ချင်းဆက်စပ်မှုရှိသောကြောင့် ဤပန်းဝှက်ကို အမေးနှင့်အဖြေဆက်စပ်မှုရှိသော ပန်းဝှက်ဟု ဆိုလိုရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော မြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဝှက်တို့သည် “မီးပြောင်း” ကိုဝှက်ထား သည် ဆိုသော်လည်း စကားအသုံးအနှုန်း အနည်းငယ်ကွဲပြားသော စကားထာ (ပန်းဝှက်) ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မီးပြောင်းကို စကားထာဖွဲ့ရာတွင် မီးပြောင်းဖြင့် မြင်ရသော အကွာအဝေးကို ရခိုင်နှင့်မြန်မာ မတူညီသော်လည်း မီးပြောင်းဖြင့် ကြည့်ရာတွင် မြင်ရခြင်းတူပုံက တူမယောင်နှင့်ကွဲပြားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ မြန်မာကမီးပြောင်းကြည့်ရသော အကွာအဝေးကို “ဟိုဘက်ရွာနဲ့ဒီဘက်ရွာ” ဟူ၍ဖြင့်တင်စားကာ ဖွဲ့ဆိုထားသည်။ ရခိုင်တွင် “အဖိုးအိမ်နန့် အဘောင် အိမ်” (အဖိုးအိမ်နှင့်အဖွားအိမ်)ဟူ၍ အိမ်ဖြင့် တင်စားကာ ရေးဖွဲ့ထားသည်။ အကွာအဝေးကို ဝှက်ဆိုရာ တွင် စကားထာဝှက်သူတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အတွေးအမြင်တို့ဖြင့် တင်စားထားခြင်းကြောင့်သာဖြစ်သည်။ မြန်မာတွင် “သူနဲ့ကြည့်ရင် မြင်ရတာ”ဟူ၍ ကြည့်၍မြင်ရသော အရာဝတ္ထုကို ရိုးရှင်းစွာဖွဲ့ဆို ထားသည်။ ရခိုင်ပန်းဝှက်တွင် “ထုတ်ချင်းပေါက်”ဟူ၍ တင်စားကာဖွဲ့ဆိုထားသည်။ စကားထာဝှက်သော အရာဝတ္ထု ကိုဖော်ရာတွင် မိမိတို့နှစ်သက်ရာဖြင့် တင်စားချက်ကွာခြားသော်လည်း အမြင်တူချင်းဖွဲ့ဆို ထား၍ ဆင်တူယိုးမှား စကားထာအဖြစ် လေ့လာတွေ့ရှိရခြင်းဖြစ်သည်။

ကွဲပြားမှုရှိသောမြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဝှက်များ

ကွဲပြားမှုရှိသောမြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းဝှက်များဟူသည် စကားထာအနက်ဝှက်ဆိုခြင်း လုံးဝကွဲပြားခြင်းကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ငယ်တုန်းကစားဖော်စားဖက်၊ ကြီးလာတော့အိပ်ဖော်အိပ်ဖက်။(မြန်မာ)

အဖြေ- ဝါးပင်

ဤစကားထာ၏ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်မှာ ငယ်စဉ်အချိန်တွင်စားသောက်ရသော အဖော်အဖက် ဖြစ်ပြီး ကြီးသောအချိန်တွင် အိပ်စက်ရသောအဖော်အဖက်ကို အနက်ဖော်ပါဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤစကားထာသည် ဝါး၏အသုံးဝင်ပုံကို စိတ်ကူးဖြင့်ပုံဖော်၍ စကားထာဝှက်သည်ဟု ထင်ပါသည်။ ဝါးမဖြစ်ခင် “မျှစ်စို့” အဖြစ် လူအများက စားသုံးကြသည်ကို “စားဖော်စားဖက်” ဟူ၍အနက်ဖွဲ့ပြီး ဝါးဖြစ် လာသောအခါတွင် အိမ်၏အခင်းအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ခေါင်းအုံးအဖြစ် လည်းကောင်းအသုံးပြုကြ သည်ကို “အိပ်ဖော်အိပ်ဖက်” ဟူ၍ အနက်ဖွက်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဝါးပင်၏ငယ်သော အချိန်တွင် မျှစ်အဖြစ် လူအများက စားသုံးကြသည်ကို “စားဖော်စားဖက်” ဟူ၍သဲလွန်စပေးပြီး ဝါးပင်ကြီးသော အချိန်တွင်လူတို့၏ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းအဖြစ် အသုံးပြုကြသည်ကို “အိပ်ဖော်အိပ်ဖက်” ဟူ၍ သဲလွန် စပေးကာ အချိန်နှင့်အသုံးပြုပုံကို အနက်ဖွက် ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ငယ်ခါတံပက်ဝတ်၊ ကြီးခါတံပက်ချွတ်။ (ရခိုင်)

အဖြေ- ဝါးပင်

ဤသည် ငယ်ခါ (စကားထာ)ဟူသောရခိုင်ပန်းဂှက် "ငယ်ခါတံပက်ဝတ်၊ ကြီးခါတံပက်ချွတ်" တံဘက်ဝတ်ပြီး ကြီးသောအခါတံဘက်ချွတ်ခြင်းကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဤရခိုင်ပန်းဂှက်(စကားထာ)မှ "ငယ်ခါ"ဟူသည် ငယ်ရွယ်သောအချိန်ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပြီး "ကြီးခါ"ဟူသည် ကြီးပြင်းလာသောအချိန်ကိုဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ "တံပက်ဝတ်"သည် တံဘက်ပတ်ထားခြင်း (ပဝါခြုံထားခြင်း)ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပြီး "တံပက်ချွတ်"သည် ဝတ်ထားသော တံဘက်ကို ချွတ်လိုက်ခြင်း(ပဝါချွတ်ထားခြင်း)ကိုဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဤရခိုင်ပန်းဂှက်(စကားထာ)၏ဆို လိုရင်းအဓိပ္ပာယ်မှာ ငယ်ရွယ်နုနယ်သော အချိန်တွင် တံဘက် နှင့်ပတ်ထားသကဲ့သို့ အထပ်များစွာရှိတတ်ပြီး ကြီးပြင်းလာသောအခါ တံပက်ချွတ်ထားသကဲ့သို့ အထပ်များမရှိသောအရာကို အနက်ဖော်ပါဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤရခိုင် ပန်းဂှက် (စကားထာ)၏ အဖြေမှာ "ဝါးပင်၊ထန်းပင်" ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဝါးပင်သည် အပင်နုနယ်ချိန်တွင် တံဘက်ပတ်ထားသကဲ့သို့ အပတ်များစွာရှိသော်လည်း ဝါးပင်ကြီးရင့် လာသောအခါ ထိုအပတ်များသည် တဖြည်းဖြည်း ကွာကျလာတတ်သောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင်ဤပန်းဂှက်တွင် နုနယ်သောဝါးပင်ကို "ငယ်ခါ"ဟူ၍ ငယ်ရွယ်သောအချိန်နှင့် ဂုဏ်ရည်တူချင်း သဲလွန်စပေး၍လည်းကောင်း၊ ဝါးပင်တွင် အပတ်များစွာရှိခြင်းကို"တံပက်ဝတ်"ဟူ၍ တံဘက်ပတ်ထားခြင်းနှင့် ပုံစံတူ၊ဂုဏ်ရည်တူချင်း သဲလွန်စပေး၍လည်းကောင်း၊ ကြီးရင့်လာသောဝါးပင်ကို "ကြီးခါ"ဟူ၍ ကြီးရင့်လာသော အချိန်နှင့် ဂုဏ်ရည်တူချင်း သဲလွန်စပေး၍လည်းကောင်း၊ ဝါးပင်တွင်အပတ်မရှိခြင်းကို ကျွတ်စေသည်ဟု အနက်ရသော "ချွတ်"ဟူသောစကား၏ဂုဏ်ရည်နှင့် သဲလွန်စပေးကာ ပန်းဂှက်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့"ဝါးပင်ငယ်၊ ဝါးပင်ကြီး၊ အပတ်ရှိသော ဝါးပင်၊ အပတ်မရှိသောဝါးပင်"ကို "ငယ်ခါ၊ ကြီးခါ၊ တံပက်ဝတ်၊ တံပက်ချွတ်" ဟူသောစကားလုံး တို့၏ဂုဏ်ရည်နှင့်ဆက်စပ်ကာ ပန်းဂှက်ထားခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ဤပန်းဂှက်ကို ဂုဏ်ရည် တူသောပန်းဂှက်ဟု ဆိုလိုရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော မြန်မာစကားထာနှင့်ရခိုင်ပန်းဂှက်တို့သည် "ဝါးပင်"ကိုဂှက်ထားသည် ဆိုသော်လည်း အယူအဆကွဲပြားမှုရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြန်မာစကား ထာတွင် ငယ်ရွယ်စဉ်အသုံးပြုပုံနှင့် ကြီးချိန်အသုံးဝင်ပုံတို့ကို "စားဖော်စားဖက်၊ အိပ်ဖော်အိပ်ဖက်" ဟူ၍ မျှစ်နှင့်ဝါးတို့၏ ဂုဏ်ရည်ကိုသဲလွန်စပေးကာ ဂှက်ဆိုထားသည်။ အချိန်နှင့်အသုံးဝင်ပုံကို ဆက်စပ်ကာ စကားထာဖွဲ့ဆိုထားသည်။ ရခိုင်ပန်းဂှက်တွင် ဝါးပင်၏ ငယ်ရွယ်ချိန်နှင့်ကြီးချိန်တို့တွင် တွေ့မြင်ရသော ပုံသဏ္ဌာန်ကို "တံပက်ဝတ်၊ တံပက်ချွတ်" ဟူ၍ ပုံသဏ္ဌာန်ချင်းဆက်စပ်ကာ ပန်းဂှက်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ မြန်မာကဝါးပင်၏အသုံးဝင်ပုံကိုဖွဲ့ပြီး ရခိုင်ကဝါးပင်၏ ပုံသဏ္ဌာန်ကိုဖွဲ့သည်။ ထိုသို့ ကွဲပြားခြင်းမှာ စကားထာဂှက်သူတို့၏ အတွေးအခေါ်အယူအဆရှုမြင်ပုံနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် အဆက်အစပ် ပေါ်မူတည်၍ ဖွဲ့ဆိုကြသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့စကားလုံး အသုံးအနှုန်းနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ် ကောက်ယူပုံတို့ကွဲပြားရုံ သာမကအယူအဆအမြင်တို့ပါ ကွဲပြားမှုများစွာ ရှိသောကြောင့် ဤမြန်မာ စကားထာနှင့်ရခိုင် ပန်းဂှက်တို့ကို ကွဲပြားမှုရှိသောစကားထာ(ပန်းဂှက်) ဟုဆိုလိုရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သူပင်စည်က မြွေပွေးပြောက်၊ သူ့အသီးက ပြည်တောင်းလောက်။ (မြန်မာ)

အဖြေ - သဘောသီး

ဤ“သူပင်စည်ကမြွေပွေးပြောက်၊ သူ့အသီးကပြည်တောင်းလောက်” မြန်မာစကားထာ၏ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်မှာ မြွေပွေးခန္ဓာကိုယ်ပေါ်ရှိ အကွက်အပျောက်နှင့်တူသော အပင်နှင့်ပြည်တောင်းလောက်ရှိသောအသီးကို ဖော်ပါဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သဘောပင်၏ ပင်စည်ကိုမြွေပွေး၏ ကိုယ်ပေါ်ရှိ အကွက်အပျောက်သဏ္ဌာန်ဖြင့် အနက်ဝှက်ကာ အသီး၏အရွယ်အစားကို ဆန်ချိန်သော ပြည်တောင်းအရွယ်အစားဖြင့် အနက်ဝှက်သည်။ အသီးကိုဖော်၍ရစေရန် အပင်၏ပုံသဏ္ဌာန်ကိုပါ တင်စားကာ အနက်ကောက်ယူနိုင်အောင် မိမိတို့၏အမြင်ကို စိတ်ကူးထည့်ကာ စကားထာဝှက်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

အကြီးအောက်ကနီ၊ အချေအထက်တက်။ (ရခိုင်)

အဖြေ - ပဒကာသီး

ဤ “အကြီးအောက်ကနီ၊ အချေအထက်တက်” ဟူသော ရခိုင်ပန်းဝှက်သည်ကြီးသော အရာသည် အောက်တွင်ရှိပြီး ငယ်သောအရာသည် အပေါ်တွင်ရှိနေခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။

ဤပန်းဝှက်(စကားထာ)၏ ဆိုလိုရင်းမှာ အရာဝတ္ထုနှစ်ခုတွင် ကြီးသောအရာဝတ္ထုသည် အောက်တွင်ရှိပြီး ငယ်သောအရာဝတ္ထုသည် ထိုကြီးသောအရာဝတ္ထု၏အပေါ်၌ရှိသည်။ ထိုအရာကို အနက်ဖော်ပါဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ ဤပန်းဝှက်(စကားထာ)၏ အဖြေမှာ “ပဒကာသီး” (သဘောသီး) ဖြစ်ပါသည်။ သဘောပင်တွင် သဘောသီးသီးသောအခါ ကြီးသောအလုံးများသည် ငယ်သောအလုံးများ၏ အောက်၌ အမြဲရှိနေတတ်သည်။ ထို့ကြောင့်ဤပန်းဝှက်(စကားထာ)၏ အဖြေကိုသဘောသီးဟုဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင်ဤပန်းဝှက်တွင် “အကြီး၊ အချေ(အငယ်)” ဟူသောစကားလုံးများသည် သဘောသီး၏ အရွယ်ပမာဏနှင့် ပုံသဏ္ဌာန်ကို အလေးပေး ဖော်ညွှန်းထားသော စကားလုံးများဖြစ်ပြီး “အောက်ကနီ”၊ “အထက်တက်”ဟူသော စကားများသည် သဘောသီး၏ အသီးသီးပုံအခြေအနေကို ဖော်ညွှန်းနေသော စကားလုံးများဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤပန်းဝှက်အမေးနှင့် အဖြေတို့သည် ပုံသဏ္ဌာန်အရသော်လည်းကောင်း၊ အလေးပေးအနက်အရ သော်လည်းကောင်း၊ အခြေအနေအရသော်လည်းကောင်း ဆက်စပ်မှုရှိသော ပန်းဝှက်ဟုဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော မြန်မာစကားထာနှင့်ရခိုင်ပန်းဝှက်တို့သည် “သဘောသီး၊ ပဒကာသီး” ကို ဝှက်ထားသည်ဆိုသော်လည်း စကားလုံးအသုံးအနှုန်းနှင့် အတွေးအမြင်တို့ ကွဲပြားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြန်မာစကားထာတွင် သဘောသီး နှင့် သဘောပင်တို့၏ ပုံသဏ္ဌာန်ကို သဲလွန်စပေးကာ ဝှက်ထားသော်လည်း ရခိုင်ပန်းဝှက်တွင် သဘောသီးများသီးနေပုံကို သဲလွန်စပေးကာ ဝှက်ထားကြောင်းတွေ့ရသည်။မြန်မာက သဘောပင်၏ပင်စည်ပေါ်မှာရှိသော အကွက်ပုံသဏ္ဌာန်ကို မြွေပွေး၏ အရေခွံပေါ်ရှိ အကွက်ပုံသဏ္ဌာန်နှင့်လည်းကောင်း၊ သဘောသီး၏ အရွယ်အစားကို ပြည်တောင်း၏ အရွယ်အစားနှင့်လည်းကောင်း ပုံသဏ္ဌာန်ချင်းဆက်စပ်ကာဖော်ပြထားသည်။ ရခိုင်က သဘောပင်ပေါ်ရှိ သဘောသီးများ တည်ရှိ နေပုံကို “အကြီးအောက်ကနီ၊ အချေအထက်တက်” ဟူ၍

ပုံသဏ္ဌာန်ချင်းဆက်စပ်ကာ ဖော်ပြထားသည်။ ထိုသို့စကားလုံးအသုံးအနှုန်းနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ် ကောက်ယူပုံတို့ ကွဲပြားရုံသာမက အတွေးအမြင်တို့ပါ ကွဲပြားမှုများစွာရှိသောကြောင့် ဤမြန်မာ စကားထာနှင့်ရခိုင်ပန်းဂှက် တို့ကို ကွဲပြားမှုရှိသော စကားထာ(ပန်းဂှက်) ဟုဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ခြေရှစ်ချောင်း၊ ခေါင်းဘယ်ညာ၊ အမြီးခါးလယ်မှာ။ (မြန်မာ)

အဖြေ - ချိန်ခွင်

ဤ“ခြေရှစ်ချောင်း၊ ခေါင်းဘယ်ညာ၊ အမြီးခါးလယ်မှာ” ဟူသောစကားထာသည် ခြေရှစ်ချောင်း ပါပြီးခေါင်းဘယ်ညာယိမ်းကာ အမြီးခါးလည်တွင်ရှိသောအရာကို အနက်ဖော်ပါဟု ဆိုလိုရင်း ဖြစ်ပါ သည်။ ချိန်ခွင်တစ်ဖက်စီတွင် ကြိုး(၄)ချောင်းရှိပြီး နှစ်ဖက်ပေါင်းသော် ကြိုးရှစ်ချောင်းကို ခြေထောက် ရှစ်ချောင်းဖြင့်တင်စားထားသည်။ ဘယ်ညာယိမ်းသော ချိန်ခွင်လျှာကို ခေါင်းဖြင့်တင်စား၍ ခေါင်း ဘယ်ညာဟု အသုံးပြုထားသည်။ ချိန်ခွင်ကိုင်သည့်အခါ ချိန်ခွင်လျှာအပေါ်တွင် လက်ကိုင်အဖြစ် ပန်းဖွား ပုံသဏ္ဌာန်ရှိသော ပိတ်စသော်လည်းကောင်း၊ ချည်ကြိုးများသော်လည်းကောင်း အသုံးပြုကြသည်။ ထိုလက်ကိုင်ပန်းဖွားပုံသဏ္ဌာန်များ တွဲလောင်းကျနေပုံကို “အမြီးခါးလယ်မှာ” ဟူ၍ အနက်ဂှက်ထား သည်။ သက်မဲ့ချိန်ခွင်၏ ပုံသဏ္ဌာန်ကိုသက်ရှိအရာတွင် ရှိသော “ခြေ၊ ခေါင်း၊ အမြီး” စသောပုံသဏ္ဌာန် တို့ဖြင့် တင်စားကာဖွဲ့ထားခြင်းဖြစ်သည်။

လျှာကပါယင့်၊ စားဖို့မတတ်။(ရခိုင်)

အဖြေ - ချိန်ခွင်

ဤ“လျှာကပါယင့်၊ စားဖို့မတတ်” ဟူသောရခိုင်ပန်းဂှက်(စကားထာ)၏ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်မှာ လျှာပါသော်လည်း အစာမစားနိုင်သောအရာကို အနက်ဖော်ပါဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤပန်းဂှက် (စကားထာ)၏အဖြေမှာ “ချိန်ခွင်”ဖြစ်ပါသည်။

“ချိန်ခွင်”ကို “ရခိုင်ဝေါဟာရအဘိဓာန်” (၂၀၁၈)တွင် “ချိန် (န) /ချိန်/ တစ်စုံတစ်ခုသော ပစ္စည်း ဝတ္ထုတစ်ခုခုတို့၏ အလေးပမာဏကိုသိရအောင် ချိန်တွယ်သောကိရိယာ” (စာ-၂၁၅)ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ “လျှာ” ကို “ခရီးဆောင်မြန်မာအဘိဓာန်” (၂၀၁၃) တွင် “လျှာ/ ယှာ/ န၊ ခံတွင်းရှိ အရသာ ခံစားနိုင်၊ လှုပ်ရှားနိုင်သည့်အသားစိုင်။ ချိန်ခွင်လျှာ” (စာ-၃၂၈) ဟူ၍လည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ထို့ကြောင့်ချိန်ခွင်သည် သက်မဲ့ဖြစ်သောကြောင့် လျှာပါသော်လည်း အစာမစားနိုင် ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ဤပန်းဂှက်တွင် အချိန်အတွယ်သတ်မှတ်ပေးသော ချိန်ခွင်ကို “လျှာကပါယင့်၊ စားဖို့မတတ်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပစ္စည်းနှင့်အလေးချိန် မညီမျှလျှင်ပြတတ်သော လက္ခဏာကို “လျှာ”ဟူ၍ ထုတ်နိုင် သွင်းနိုင်သောအရာနှင့် ပုံစံတူချင်းတင်စား၍လည်းကောင်း၊ သက်မဲ့ဖြစ်သောချိန်ခွင်ကို “စားဖို့မတတ်” ဟူ၍ အစာမစားတတ်ပုံနှင့် တင်စား၍လည်းကောင်း ပန်းဂှက်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် လျှာပါလျှင် အစာစားနိုင်သည်၊ အရသာခံနိုင်သည်မှာ သဘာဝပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့သဘောတရားချင်း ဒွန်တွဲ ဆက်စပ်နေသောကြောင့် ဤပန်းဂှက်ကို ဒွန်တွဲအနက်ရှိသော ပန်းဂှက်ဟု ဆိုလိုရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော မြန်မာစကားထာနှင့်ရခိုင်ပန်းဂှက်တို့သည် “ချိန်ခွင်”ကိုဂှက်ထားသည် ဆိုသော်လည်း စကားလုံးအသုံးအနှုန်းနှင့် အတွေးအမြင်တို့ ကွဲပြားကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြန်မာစကားထာတွင် ချိန်ခွင်၏အဓိကကျသော အရာများဖြစ်သည့် ချိန်ခွင်ကြိုး၊ ချိန်ခွင်လျှာ၊ ချိန်ခွင်လက်ကိုင်တို့ကို သက်ရှိအရာတို့တွင်ရှိသော ခေါင်း၊ ခြေ၊ အမြီး စသည်ဖြင့် အမြင်ပုံသဏ္ဌာန်ချင်း ဆက်စပ်ကာဂုဏ်ထားသည်။ ရခိုင်ပန်းပွက်တွင်မူ ချိန်ခွင်တွင် အဓိကကျသော သက်မဲ့ချိန်ခွင်လျှာကို အရသာခံစားတတ်သော သက်ရှိလျှာဖြင့်ဖွဲ့ဆိုသည်။ သက်ရှိလျှာသည် အရသာကို ခံစားနိုင်သော်လည်း ချိန်ခွင်တွင်ပါရှိသော သက်မဲ့လျှာသည် အရသာမခံစားတတ်ပုံကို “စားဖို့မတတ်” ဟူ၍ အနက်ဆက်စပ်ကာဂုဏ်ထားသည်။ မြန်မာကချိန်ခွင်၏ပုံသဏ္ဌာန်ကိုဖွဲ့ပြီး ရခိုင်ကချိန်ခွင်တွင် ပါသော လျှာ၏အရသာခံစားမှုကို အခြေပြုကာဖွဲ့ဆိုထားသည် ထိုသို့ကွဲပြားခြင်းမှာ အတွေးအမြင် အယူအဆမတူညီမှုကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤစကားထာကို မြန်မာနှင့်ရခိုင် ကွဲပြားမှုရှိသော စကားထာ(ပန်းပွက်) ဟုဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သုံးသပ်ချက်

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းပွက်များကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာသောအခါ မြန်မာစကားထာနှင့် ရခိုင်ပန်းပွက်တို့၏တူညီသော စကားထာ(ပန်းပွက်)များအနက် (၃)ခု၊ မြန်မာနှင့်ရခိုင်ဆင်တူယိုးမှားသော စကားထာ (ပန်းပွက်) များ အနက် (၂)ခုနှင့် မြန်မာနှင့်ရခိုင်ကွဲပြားသော စကားထာ(ပန်းပွက်)များအနက် (၃)ခု တို့ကို လေ့လာတင်ပြ ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနှင့်ရခိုင်တူညီသောစကားထာ(ပန်းပွက်)များတွင် အများအားဖြင့် စကားလုံးအသုံး အနှုန်းနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူပုံတို့ တူညီနေကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ထိုသို့တူညီ ရခြင်းမှာ မြန်မာနှင့်ရခိုင်တို့သည် ဆင်းသက်လာသောဘာသာစကားမျိုးရိုး တူညီနေသည့်အပြင် အနီးစပ်ဆုံးဘာသာစကား ဖြစ်သောကြောင့်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဆင်တူယိုးမှားရှိသောစကားထာ တို့တွင် တင်စားချက်များကွဲပြားသော်လည်း စကားထာ(ပန်းပွက်) အသုံးအနှုန်းမှာ တူညီမှုရှိသည်ကို တွေ့ရပါ သည်။ အတွေးအမြင်ခံစားချက်ပေါ်မူတည်၍ စကားအသုံး အနှုန်းတူသော်လည်း မိမိတို့စိတ်ကူး တင်စား ချက်များ ကွဲပြားနေ၍ ဆင်တူယိုးမှားအဖြစ် တွေ့ရှိရခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနှင့်ရခိုင်ကွဲပြားသော စကားထာ(ပန်းပွက်)များတွင် အခေါ်အဝေါ်၊ အတွေးအမြင်၊ အယူအဆ၊ ခံစားပုံနှင့် စကားလုံး အသုံးအနှုန်းတို့ ကွဲပြားကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ ထိုသို့ကွဲပြားခြင်းမှာ ကျင်လည်ရာ ပတ်ဝန်းကျင် ကိုမူတည်ပြီး စိတ်ကူးစိတ်သန်းနှင့် အတွေးအခေါ်တို့ ကွဲပြားသွားသောကြောင့် အနက်အဓိပ္ပာယ် ကောက်ယူပုံတို့ပါ ကွဲပြားခြင်းဖြစ်ကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။

နိဂုံး

မြန်မာစကားထာနှင့်ရခိုင်ပန်းပွက်များသည် မိမိတို့၏ယဉ်ကျေးမှု၊ ရေမြေသဘာဝ၊ ဓလေ့ စရိုက်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်အပေါ်အခြေခံ၍ ၎င်းတို့၏ဉာဏ်ပညာနှင့်ပေါင်းစပ်ကာ အနက်အဓိပ္ပာယ် ကွယ်ဝှက်၍ ပဟေဠိပြုထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင်မြန်မာနှင့်ရခိုင်တို့သည် စကားထာ(ပန်းပွက်) များ ကို အနက်ဝှက်ရာတွင် သဲလွန်စပေး၍လည်းကောင်း၊ ထင်ယောင်ထင်မှားဖြစ်အောင် လမ်းလွဲ၍ လည်းကောင်း အဓိပ္ပာယ်ပရိယာယ်များကို စနစ်တကျအသုံးပြုကာ ဂုဏ်ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင်စကားထာ (ပန်းပွက်)တစ်ခုချင်းစီ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်များကို အကျယ်တဝင့် ဖော်ပြ

ထားရုံသာမက စကားထာ(ပန်းဝှက်)တို့၏ တူညီမှု၊ ဆင်တူယိုးမှားဖြစ်မှု၊ ကွဲပြားမှုတို့ကို အနက်ဆက်စပ်ကာ လေ့လာတင်ပြခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

မြန်မာဘာသာ

ကောင်းပြည့်စုံ။ ။(၂၀၁၈)၊*မြန်မာ့ရိုးရာစကားထာများနှင့်စကားလိပ်ဉာဏ်စမ်းအဖြေများ* ။ ရန်ကုန်၊စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။

ကြည်ဦး။ ။(၂၀၁၇)၊*မြန်မာ့ရိုးရာစကားထာများ* ။ စကြိုမိ။ ရန်ကုန်၊ စန္ဒာဝင်းစာပေ။-

ခင်အေး။ဒေါက်တာ။ ။(၂၀၀၄)၊*အတ္ထုပ္ပတ္တိဒါနိ*။ ရန်ကုန်၊ ပညာတန်ဆောင်ပုံနှိပ်တိုက်။

ခင်အေး။ဒေါက်တာ။နှင့်။ အောင်မြင်ဦး။ဒေါက်တာ။ ။(၂၀၁၀)၊*သုတေသနအခြေခံ သုတေသနပုံစံ* ။ ဒုကြိမ်။ ရန်ကုန်၊ - ပညာတန်ဆောင် ပုံနှိပ်တိုက်။

စက္ကိန္ဒဦး။နှင့်။ ပီယ၊မာန်အောင်။ ။(၁၉၆၉)၊*ရခိုင်ယဉ်ကျေးမှုများ* ။ ရန်ကုန်၊ ရခိုင်သားကြီးစာပေ။

တင်တင်နု။ ။(၂၀၂၃)၊*ရခိုင်ပန်းဝှက် များ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်သဘောလေ့လာချက်(စကားထာ)*။

ဓမ္မပီယ၊ အသျှင်။ ။(၂၀၁၅)၊*ရခိုင်ပန်းဝှက်နှင့်သုတရတနာများ* ။ ရန်ကုန်၊ ဝေဘူလစာပေ။

နန်းသူဇာသိန်းထူး။ ။(၂၀၁၀)၊*ကရင်စကားထာများကို အတ္ထုပ္ပတ္တိထောင့်မှ လေ့လာခြင်း* ။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ ပါရဂူဘွဲ့၊ အတွက်တင်သွင်းသောကျမ်း။

ဗသိန်း၊မောင်။ ။(၂၀၁၇)၊*ရခိုင်ဘာသာစကားနှင့်အပြောအဖြစ်ရခိုင်အရိုးအသား* ။ ရန်ကုန်၊ ဝေဘူလစာပေ။

မြန်မာစာအဖွဲ့။ ။(၂၀၂၂)၊*မြန်မာအဘိဓာန်* ။ တကြိမ်။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။-

ယုဇန၊ကျောက်ဖြူ။ ။(၂၀၂၃)၊*လေ့ရိုးရာရမ္မာဝတ်ရခိုင်သဘာဝဇာတ်ကဗျာ* ။ စစ်တွေ၊ အေးမိသားစုပုံနှိပ်တိုက်။

ဝါသဝ၊အသျှင်။ ။(၂၀၁၈)၊*ရခိုင်ဝေါဟာရအဘိဓာန်* ။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရင်းသား ဘာသာစကားဦးစီးဌာန။

အိရွှေစင်လင်း။(၂၀၂၀)။ *မွန်တိုင်းရင်းသားရိုးရာစကားထာများလေ့လာချက်* ။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ ပါရဂူဘွဲ့၊အတွက် တင်သွင်းသောကျမ်း။

အောင်လှသိန်း။ ။(၂၀၁၅)၊*ရခိုင်သုတအဘိဓာန်* ။ ဒုကြိမ်၊ ရန်ကုန်၊ ဝေဘူလစာပေ။-

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ

Crystal, David. (.(1996*The Cambridge Encyclopedia of Language*. Cambridge University Press.